

УДК 378.126+378.147

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОРОЗВИТКУ ВЧИТЕЛЯ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ*Вітвицька С.С.**доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки**(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

В статті аналізуються та обґрунтовуються підходи до визначення понять «неперервна педагогічна освіта», «професійний саморозвиток майбутнього вчителя», «інформаційні технології» та їх роль у формуванні професійного саморозвитку, професійної компетентності та компетентності саморозвитку майбутніх учителів у процесі вивчення педагогіки вищої школи.

In the article, going is analysed and grounded near determination of concepts «continuous pedagogical education», «professional development itself of future teacher», «information technologies» and their role in forming to professional development, professional competence and competence of development itself of future teachers of education in the process of study of pedagogics of higher school.

Ключові слова:

неперервна педагогічна освіта, професійний саморозвиток, інформаційні технології, інформаційна культура, компетентність саморозвитку.

Keywords:

continuous pedagogical education, professional development, information technologies, informative culture, competence of development itself.

Сучасний розвиток суспільства вимагає подальшого вдосконалення системи підготовки педагогічних працівників. У «Концепції педагогічної освіти в Україні» підкреслюється, що педагогічна освіта покликана забезпечити формування вчителя, який здатний розвивати особистість дитини, зорієнтований на особистісний та професійний саморозвиток і готовий працювати творчо в закладах освіти різного типу [3, с. 3].

Проблеми професійного саморозвитку вчителя досліджені вченими у різних аспектах як: внутрішній процес, визначений способом реагування людини на вплив середовища, усвідомлене вдосконалення себе самого людиною (М. Бахтін, Г. Гегель, К. Роджерс, Г. Щедровицький); діяльність, спрямовану на себе з метою тривалої самозміни особистості у напрямі до свого ідеального «я», де самовизначення визначає зміст саморозвитку (П. Кондратьєв); внутрішній процес самозміни системи внаслідок дії власних внутрішніх суперечностей (К. Абдулханова-Славська); взаємозв'язок саморозвитку особистості і самопізнання (А. Маслоу, К. Роджерс). Педагогічні підходи до комп'ютеризації та інформатизації навчального процесу розглянуто у працях В. Бикова, Б. Гершунського, М. Жалдака, Ю. Машбіца, І. Підласого, І. Роберта, Г. Селевка, Є. Полат, Н. Тализіною та ін.

Метою цієї статті, як складової дослідження, є аналіз різних підходів до визначення понять «професійний саморозвиток майбутнього вчителя», «інформаційні технології», «професійна компетентність», «компетентність саморозвитку»; висвітлення власного досвіду використання інформаційних технологій у процесі вивчення педагогіки вищої школи з метою професійного саморозвитку майбутніх магістрів освіти.

З нашого погляду, професійний саморозвиток майбутнього вчителя – це складний, динамічний неперервний процес самопізнання, самовизначення, самопроекування, самонавчання, самовдосконалення власної особистості, самореалізації педагогічних знань, умінь, навичок, здібностей та професійно значущих якостей і властивостей, постійне наближення до «ідеального я».

Результатом професійного саморозвитку може бути професійна компетентність, педагогічна майстерність, педагогічний професіоналізм. Зрозуміло, що результатом професійного самороз-

виту випускника ВНЗ має бути професійна компетентність. Умови для професійного саморозвитку вчителя створюються системою неперервної педагогічної освіти. Неперервна педагогічна освіта реалізується через: забезпечення наступності змісту та координації освітньо-виховної діяльності на різних ступенях освіти [3, с. 16].

З погляду особистості неперервна освіта виступає як відкрита й варіативна освіта, що забезпечує максимальну можливість вибору й наступну мобільність особистості. Неперервна освіта має персоніфікований характер, а сам освітній процес визначається освітніми потребами того, хто навчається, а не загальними для всіх заздалегідь визначеними цілями й завданнями навчального процесу [4].

В основу неперервної педагогічної освіти покладені такі принципи: гуманізації, системності, індивідуалізації освіти, фундаментальності професійної психолого-педагогічної і методичної підготовки з підсиленням її методологічної спрямованості, оновлення змісту і форм навчання.

Однією із галузей педагогіки є педагогіка вищої школи. Навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи» викладається для студентів магістратури. Вона побудована за принципами спадкоємності, проблемності, технологічності, модульності [1]. Вона забезпечує неперервність педагогічної освіти і професійний саморозвиток майбутнього вчителя – магістра освіти.

Викладання цієї дисципліни передбачає інформатизацію та комп'ютеризацію навчання. Інформатизація охоплює три взаємопов'язаних процеси: медіатизацію, комп'ютеризацію, інтелектуалізацію.

Комп'ютерні технології реалізуються в процесі вивчення педагогіки вищої школи у таких трьох варіантах: I – технологія як „проникнення”; II – як основна (застосування при вивченні базових тем); III – як монотехнологія.

З метою професійного саморозвитку та підвищення інформаційної грамотності студентів магістратури у процесі вивчення педагогіки вищої школи пропонуються: інтерактивні навчальні програми, що реалізуються через веб-сайти,

електронні демонстрації з практичними завданнями, вправи та тренінги з використанням електронних інформаційних ресурсів. Викладач у комп'ютерній технології виконує такі функції: організації навчального процесу на рівні предмета, групи; організації внутрішньо-групової активності й координації; індивідуального спостереження за студентами, надання допомоги; індивідуального навчання; підготовки інформаційного середовища.

Інформатизація навчання забезпечує оволодіння викладачем і студентом комп'ютерною грамотністю. Інформаційна грамотність є компонентом інформаційної культури вчителя. На нашу думку, інформаційна культура – одна зі складових педагогічної культури вчителя, яка є певною мірою інформаційна компетентність, яка визначає рівень професійної компетентності та компетентності саморозвитку майбутнього вчителя. Професійна компетентність нами розглядається як специфічна здатність особистості до продуктивної діяльності у конкретній предметній галузі, яка включає спеціалізовані знання, уміння, навички, досвід їх використання у реальному житті, відповідальне ставлення до виконання виробничих функцій. Складовою професійної компетентності є компетентність саморозвитку, що являє собою здатність особистості до самоаналізу, самопрограмування, оволодіння системою знань, умінь, навичок щодо реалізації процесу власного самовдосконалення.

Використання сучасних інформаційних технологій є соціальнозначущим аспектом у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя, оскільки забезпечує доступ до світових систем знань і культури країн; трансляцію знань, напрацьованих людством, до кожного користувача; створює єдиний інформаційний простір, необмеженість свободи творчості, що є запорукою високої професійної кваліфікації вчителя, забезпечує вільне формування громадянської життєвої позиції, виховання майбутнього вчителя патріотом та інтернаціоналістом, який поважає культуру народів інших країн, толерантно ставиться до її відмінностей, адаптується до мінливих умов життя.

Список літератури

1. Вітвицька С.С. Педагогічна підготовка магістрів в умовах ступеневої освіти: теоретико-методологічний аспект: Монографія. – Житомир: Видавництво: ЖДУ імені І.Франка, 2009. – 436 с.
2. Концепція педагогічної освіти в Україні // Інформаційний збірник Мінства освіти України, 1999. – № 8. – С. 1-32.
3. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001.—24 с.
4. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / за ред. І. А. Зязюна. – К.: Віпол, 2000. – 636 с.